

IN HET SPOOR VAN HERAKLES

Afvalzwendel is een lucratieve business die ten koste gaat van het milieu en van de volksgezondheid. Niet voor niets is de bestrijding van afvalzwendel een prioriteit van het nationaal veiligheidsplan. Met het project Augias wil de Belgische politie de lijn doortrekken naar Europa.

Tekst Stefan Debroux
Fotografie Lavinia Wouters

BRUSSEL – In een notendop streeft het project Augias naar een nauwkeurige beeldvorming van de afvalstromen naar, uit en binnen Europa om er gevat op te reageren. Projectleider Frans Geysels verklaart: “Met Augias willen we de aanpak een zichtbare Europese dimensie geven. Het gaat immers om een grensoverschrijdend fenomeen. Concreet betekent dit dat we in het raam van Augias hulpmiddelen ontwikkelen voor de politiemensen op het terrein die niet gespecialiseerd zijn in de afvalproblematiek, zoals een handboek als leidraad om afvaltransportcontroles uit te voeren en een Europees standaardformulier om afvaltransporten te registreren.”

Tweedehands of schroot?

Net omdat afvalzwendel zo lucratief is, ongeacht de afvalsoort, is de problematiek zo divers. De voorbeelden die de publieke fora haalden tonen dit aan. Aan de oorsprong van de Belgische dioxinecrisis in 1999 lag een trafiek met vervuilde vetten. Anno 2006 haalde een internationaal afvaltransport het nieuws toen een Europees bedrijf illegaal giftig afval dumpte aan de kust van Abidjan met als gevolg duizenden zieke Ivorianen en zelfs een aantal doden. West-Afrika als vuilnisbelt van Europa? “Dit is inderdaad een klassieke afval-

route”, verduidelijkt Frans Geysels. “En het hoeft niet altijd een giftige smurrie te zijn. Jaarlijks passeren ongeveer 8 miljoen containers en 600 000 voertuigen de Antwerpse haven. Sommige containers met bestemming Afrika zijn volgestouwd met afgedankte elektronische huishoudapparatuur die schadelijke cfk’s bevatten. Idem dito met ‘voertuigen’ die allesbehalve rijwaardig zijn. Afval in een auto proppen om het geheel te verschepen, is goedkoper dan een container de oversteek te laten maken. Die autowrakken met alles erop en eraan vinden een nieuwe afzetmarkt in Afrika. Dit soort trafiek wordt op touw gezet door en voor West-Afrikanen, hoofdzakelijk door flexibele Nigeriaanse organisaties die klinkende munt slaan uit deze handel.”

De export van gebruikte batterijen, afgedankte banden, tv’s, koelkasten en ander gevaarlijk afval is illegaal. Door hiaten in de regelgeving of diverse interpretaties ervan is handhaving allesbehalve makkelijk. Ook dit is een aandachtspunt van Augias. Frans Geysels: “Er moet dringend werk worden gemaakt van een eensluidende normering voor de diverse afvalstoffen binnen de vigerende Europese regelgeving. Er bestaan bijvoorbeeld nog geen universele criteria om te bepalen wat precies een autowrak is en hoe men dat kan onderscheiden van een twee-

dehandsvoertuig. Zolang dat het geval is, blijft het in zekere zin dweilen met de kraan open.”

Tools voor Europese acties

Meer dan twintig Europese landen waren bereid op de Augias-kar te springen. Volgens Geysels overtreft deze interesse de verwachtingen. “We hebben een seminarie voorbereid op basis van het train-the-trainer-principe. Bedoeling is dat de Europese politiemensen aan de slag kunnen met de ontwikkelde tools. Er is het handboek met fiches die onder meer de diverse afvalstromen illustreren, en het Europees vattingsdocument (WTC: Waste Traffic Check) om afvaltransporten te registreren. De ingevulde formulieren zijn zinvol omdat op basis van die informatie o.a. gerichte controleacties kunnen worden georganiseerd.”

Augias is een project dat de daad bij het woord voegt. Er zijn nationale en grensoverschrijdende controles op afvaltransporten gepland, zowel kleinschalige als grootschalige operaties. “De aanpak is multidisciplinair”, verduidelijkt Frans Geysels. “Afvaltransporten gebeuren via de diverse verbindingswegen. Containers worden bijvoorbeeld via het spoor of het vrachtverkeer naar de Antwerpse haven gebracht om verscheept te worden. Dus zowel de

HERAKLES EN DE AUGIASSTALLEN: DE GRIEKSE MYTHE

De held Herakles (Hercules) van de Griekse auteur Homeros vormt de inspiratie voor het project Augias. Door het project zo'n mythische naam toe te dichten, legt de federale politie de lat hoog. Een stukje mythologie...

Herakles kreeg de opdracht om Eurystheus te dienen en alle werken uit te voeren die hem werden opgedragen. Als beloning zou hij onsterfelijk worden. Als vijfde werk moest Herakles in één dag de smerige veestallen van koning Augias schoonmaken. De mest in de stallen was in geen jaren opgeruimd en het erf en de omringende vallei lagen vol drek. Het leek een onmogelijke taak, maar Herakles klaarde de klus in één dag. Hij maakte eerst twee openingen in de muur rond het erf en verlegde vervolgens de loop van twee rivieren die in de buurt lagen. Het water stroomde over het erf, spoot het schoon en reinigde zo de stallen en de weiden. Gelukkig voor Herakles bestond er in het Oude Griekenland nog geen wetgeving om de vervuiling van waterlopen en zeeën tegen te gaan. Hij kon dus zijn gang gaan zonder zich te bekommeren over de waterkwaliteit en waar het afval uiteindelijk terecht kwam. Je zou denken dat dit in het Europa van onze tijd onmogelijk is, maar eigenlijk gebeurt nu exact hetzelfde op mondiale schaal. We houden onze omgeving grotendeels schoon, maar door toedoen van de zwendel belandt het afval vaak elders (Afrika, Azië...) waar het de volksgezondheid en het leefmilieu ernstige schade toebrengt.

scheepvaartpolitie (en Aquapol), de spoorwegpolitie (en Railpol), de wegpolitie (en Tispol), de directeurs-coördinatoren van de federale politie als de lokale politie zijn betrokken partij. Dat

zijn ook diverse gewestelijke en federale milieu-inspectiediensten en de douane. Dat maakt het een toonbeeld van geïntegreerde werking.”

¹ Met Augias borduurt België voort op een Frans initiatief uit 2008. Frankrijk is samen met Hongarije, Nederland, Europol, Interpol en Impel/TFS (Netwerk van de Europese Unie voor de implementatie en handhaving van milieuwetgeving) een eerstelijnspartner in het ambitieuze project.

